

Kvinnerett i Norge

HISTORIKK

Kvinneretten

Den 10. desember 1974 fikk Det juridiske fakultet i Oslo en ny disiplin: Kvinnerett. Det skjedde ikke uventet, og det var ikke noe fiks ferdig spesialfag som ble trukket ned over hodet på studentene. Opprettelsen av Kvinneretten var resultatet av kvinnesaksgruppas iherdige arbeid, og det er således de kvinnelige studentenes eget fag.

Derfor først noen ord om

Kvinnesaksgruppa

som ble startet i 1972. Det var en aktiv og utadvendt gruppe som drev fagkritisk og kvinnepolitisk arbeid, og som markerte seg i steil kontrast til det mandsdominerte og til dels uhyre konservative jus-miljøet på fakultetet. Kvinnesaksgruppas første datter het Fri Rettshjelp for kvinner, senere omdøpt til JURK (Juridisk Rådgivning for Kvinner). Behovet for å jobbe videre med fagkritikken, teoriene og de rettslige problemer kvinner har ble ytterligere forsterket gjennom den praktiske virksomheten, og kvinnesaksgruppa – med støtte fra de kvinnelige lærerne – tok initiativ til å opprette Kvinneretten.

Kvinnesaksgruppa eksisterer fremdeles, om enn i redusert og mer stillferdig tilstand. De to døtrene har vist seg meget levedyktige og i stand til å tilføre den tradisjonelle jus'en viktig nytt.

I disse snart fire årene har vi arbeidet med å kartlegge kvinnens stilling i rettsystemet. Emnet er i stadig utvikling gjennom forelesninger, seminar, diskusjoner, gruppearbeid og avhandlinger i faget.

Kvinneretten utmerker seg fremdeles ved å være studentenes fag. Det ligger under Institutt for offentlig rett, men mangler den tradisjonelle lærerdominerte styringen man finner på andre fag.

Undervisningen

tilrettelegges av vit.ass.kollektivet sammen med faglærer Tove Stang Dahl, og studenter har helt siden starten bidratt med forelesninger over forskjellige emner. Da Kvinneretten ble opprettet, var det kun anledning til å ta eksamen i faget ved å skrive avhandling. Etter initiativ fra Kvinneretten ble det vedtatt at spesialfagstudenter skal kunne skrive avhandling i gruppe og få samme karakter. Høsten 1976 ble det mulig å gå opp til skriftelig eksamen etter fastsatt pensum.

Forelesningene er åpne for interesserte studenter, ikke bare for dem som har valgt kvinnerett spesialfag. Siden våren 1975 er det blitt holdt kvinnevertskurs hvert semester. Emnene har vært mange og varierende og vekslet mellom teori, metode og fordypning i konkrete rettsområder.

Følgende emner har vært tatt opp:

Innføring i kvinneteorier, ekteskapsrett, samliv uten vigsel, barnefordeling, enslige forsørgere, forsørgerrett, enkers stilling, rettshjelp, straffrett, samfunnsplanlegging, fødselsrett, arbeidstidsreglene, oppsigelsesvern, navnerett, likestillingslovgivning, skatterett, metode. Denne høsten går en serie trykterettsforelesninger og et likestillingsrettseminar. Planene for våren er arbeidsrett, pornografi og prostitusjon.

Skrifter

Det har hele tiden vært – og er fortsatt – mangel på kvinnevertslitteratur. Avhandlingskriving er derfor høyt prioritert arbeid på Kvinneretten. Det finnes to skriftserier: Kvinnevertslige Arbeidsnotater og Kvinnevertslige Studier. Arbeidsnotatene er – som navnet sier – samling av stoff som kan ha interesse for videre arbeid, men som ikke nødvendigvis behandler problemene så dypt og inngående som det blir gjort i Studiene.

Av arbeidsnotatene er det foreløpig 8 nummer: 1) Kvinner og skatt 2) Barnehageloven 3) Rett til arbeidsfri for å amme 4) Samling av artikler om kvinnerett 5) Oversikt over igangværende prosjekter i Kvinnerett pr. april 1978 6) Jordmøyrket 7) Alene-Foreldre 8) Referat fra JURK og Kvinneretten ekskursjon til Gøteborg, Lund og København april 1978.

Av Kvinnevertslige Studier finnes: 1) Ekteskapet – den moderne husmannskontrakt. Noen kvinnevertslige problemstillinger. 2) Fødselsrett og likerett – et kvinnevertsperspektiv. 3) Kvinner og navnelov. 4) Årsrapport for JURK 1977. Dessuten kommer nr. 5) Omfordeling eller forfordeling gjennom skattereglene. En kvinnevertslig interesseanalyse, ganske snart. Dessuten er en kvinnevertslig avhandling – Kvinners rett til arbeid – og to artikler om kvinnerett utgitt i Privatrettens stensilserie.

(Studiene kan fås kjøpt gjennom Kvinneretten, Rotunden, Karl Johansgt. 47, Oslo 1, og koster ca. kr. 10,-.)

Førøvrig er en rekke prosjekter i gang – »JURK-prosjektet – en analyse av JURK-sakene«, »Forhøyet hjelpestønad«, »Lov om formuesforholdet mellom ægtefeller av 1888, særlig om hustruens rådighet over hva hun erhverver ved egen virksomhet«, »Abort og prevensjonsrett«, »Pornografi og prostitusjon« – og en del prosjekter er på planlegging stadiet.

Dannelsen av kvinnesaksgruppa, JURK og Kvinneretten henger selvsagt nøye sammen med den »nye« kvinnevertsbevegelsen. Det er viktig at kvinnevertsbevegelsens krav og analyser til en hver tid er med på å forme arbeidet.

Som jurister kan vi stille våre kunnskaper til rådighet for den enkelte kvinne og for store grupper kvinner og derigjennom jobbe for det som fra utgangspunktet av har vært målet – frigjøring av kvinnene.

Marit Halvorsen